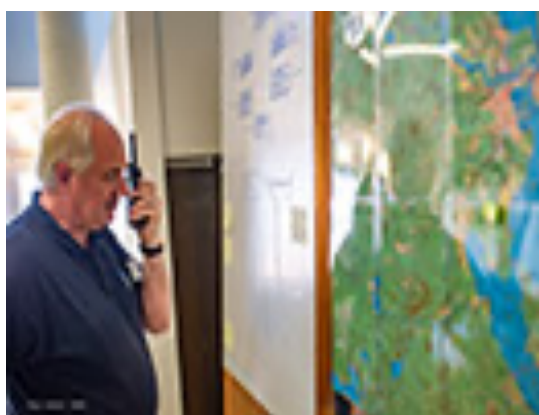

Flygande resurser när
samhället behöver det

En del av Sveriges
krisberedskap och totalförsvär

FRIVILLIGA FLYGKÅREN

Verksamhetsberättelse 2024

Organisationsnummer 802013-7306

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER 2024

Frivilliga flygkåren (FFK) har under 2024 genomfört utbildning, rekrytering och försvarsupplysning enligt grunduppdrag i Förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Utöver detta fortsätter FFK även under 2024 att leverera substantiella tjänster till uppdragsgivare. Under året har FFK genomfört ca 1100 individutbildningsdagar. FFK har genomfört ca 6000h flygtimmar vid ca 4000 tillfällen.

I juni genomfördes riksstämman med val av ny styrelse samt behandling av motioner.

I maj genomfördes den årliga Regionala Samverkansutbildningen (RSU) i Mora tillsammans med bland andra Trafikverket, Svenska kraftnät, elbolag samt Frivilliga radioorganisationen (FRO), Frivilliga automobilkåren (FAK) och Bilkåren. Effekten av RSU var i första hand ökad förmåga att interagera mellan organisationerna men också stärkt egen förmåga.

Under 2024 har fortsatt utveckling av verksamheten skett för hur FFK kan bli den ledande frivilligorganisationen inom den civila delen av totalförsvaret gällande drönare. Dessa utgör ett viktigt komplement till övrig flygande verksamhet samt är och kommer att vara en efterfrågad resurs från uppdragsgivare. I slutet av året kunde konstateras att FFK är den operatör som hade flest registrerade fjärrpiloter. De första utbildningarna med VLOS (Visual Line of Sight) har genomförts under 2024.

Under 2023 erhöll FFK möjligheten att underskrida lägsta flyghöjd (500 fot) över hav. Under 2024 har FFK också fått tillstånd över land av Transportstyrelsen. Utbildning genomförs kontinuerligt för att examinera flygförare för att kunna genomföra flygning ner till 200 fot.

Flygsäkerhetsläget var gott under verksamhetsåret med inga noterbara incidenter.

Särskilda satsningar har under året gjorts relaterat till att förbättra arbetsmiljön. Detta var till del budgeterat vilket innebar vissa särskilda kostnader.

Verksamheten under året har visat på en robusthet, styrka och engagemang hos FFK:s frivilliga krafter för att stärka Sveriges krisberedskap och totalförsvaret.

STYRELSENS SAMMANSÄTTNING EFTER RIKSSTÄMMAN 2024-06-15

Under verksamhetsåret har styrelsen genomfört 4 sammanträden.

Ordförande Roland Ekenberg

Ordinarie ledamöter

Hans Gerremo, Vice Ordförande

Jan-Olof Andersson

Bengt Torsek

Peter Lovén

Magnus Träff

Peter Falk

Karin Nyström

Joakim Svanfeldt (FFK Ungdom)

Suppleanter

Anton Vialle

Per Byenfeldt

Adjungerade ledamöter

Fredrik Brandel (AOPA)

Kårchef

Hans Spets

SÄRSKILD BEFATTNING

Accountable Manager (AM)

Hans Spets

REVISORER

Susann Eriksson, (Auktoriserad revisor, KPMG Västerås)

Tommie Rasmusson (föreningsrevisor)

UPPGIFTER OCH VERKSAMHET 2024

ALLMÄNT

Under året har FFK i utbildnings-, övnings- och insatsverksamhet, producerat knappt 6000 flygtimmar. Det ligger i paritet med tidigare år. Under året har cirka 1500 uppdrag (4 per dag) genomförts i samhällets tjänst. Det är brandflyg, sjöövervakning, övervakning vid översvämningar, eftersök, identifiering av särskilda objekt samt att leverans av underlag för lägesbild. Flygverksamhet i hemvärnsflyggrupper och sjöövervakningen tillsammans står för nästan hälften av de totala antalet flygtimmar.

I Förordning (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet anges försvarsupplysning, rekrytering samt utbildning som de uppdrag som frivilligorganisationerna har. FFK har under året fortsatt verka för att tilldelas ett grundläggande flygoperativt uppdrag i syfte att långsiktigt säkerställa FFK:s möjlighet att leverera flygoperativ verksamhet som en tjänst till uppdragsgivare – detta utöver vad frivilligförordningen anger.

FFK har fortsatt arbetet med att anpassa verksamheten till samhällsutvecklingen. Ett större antal dialoger har genomförts med civila myndigheter för att anpassa verksamheten till civilt försvar. En inriktning har etablerats för att utveckla FIG till att också kunna utgöra civilförsvarsflyg. Inriktningen innebär också FFK initierat arbete för att säkerställa uppdrag från civila myndigheterna också för höjd beredskap. Under året har ett flertal aktiviteter och arbeten genomförts för att skapa större förståelse för FFK:s förmågor. En nära samverkan finns främst genom Frivilligorganisationernas samarbetskommitté (FOS) med övriga 17 frivilliga försvarsorganisationer där gemensamma frågor behandlas. Det säkerhetspolitiska läget gör att dialog med uppdragsgivare om höjd beredskap har intensifierats och kommer att fortsätta utvecklas.

UPPDRAG FÖRSVARSMAKTEN

Uppdraget från Försvarsmakten inom Hemvärnet har varit att rekrytera och utbilda efterfrågat antal piloter och andra befattningar. FFK har uppdrag att rekrytera till befattningar som också blir krigsplacerade inom HV-flyg. Personerna har endera ett tjänstgöringsavtal (i befattning), eller utbildningsavtal (under utbildning). FFK har i slutet av 2024(2023) en avtalsuppfyllnad i HV-flyg på 75(80) %. Utöver detta har 23(18) % ett utbildningsavtal och är därmed på väg in i att bli placerad med tjänstgöringsavtal.

FFK tillför Försvarsmakten en viktig flygande resurs för underrättelseinhämtning och ytövervakning genom flyggrupperna HV, sjöövervakning och SIG. SIG styrs och får uppdrag av Försvarsmaktens sjöinformationscentraler.

Försvarsmaktens (FM) verksamhet förändras löpande och FFK har anpassat verksamheten utifrån nya krav och uppdrag. Under 2024 har Marinen beslutat att utifrån omvärldsläget att säkerställa sjöövervakningen och knyta resurserna närmare verksamheten. Förändringen innebar att SIG utökades och att de ytterligare piloterna krigsplaceras hos Marinen. Den tidigare verksamheten med sjöövervakningen överfördes därmed till nya SIG. Organisationsförändringen innebar att FFK totala sjöövervakningsresurser tydligt reducerades. Trots detta har sjöövervakningen åt Marinen kunnat genomföras med gott utfall och där piloter och spanare verkligen har fått bidra på ett utökat sätt. FFK fick även under 2024 ett betydande antal schemalagda uppdrag för sjöövervakning.

Försvarsmakten ser ett tydligt och prioriterat behov av att FFK ges möjlighet att få transportera personer och gods inom hemvärnsflyget. Under året har dialog påbörjats med representanter för Rikshemvärnsstabens och Flygstabens om hur dessa förmågor ska kunna erhållas och vilka krav som ställs i regelverk.

UPPDRAG CIVILA AKTÖRER

FFK erhåller årligen uppdragsmedel från MSB för att kunna öva och utbilda flyginsatsgrupper (FIG), samt för att utbilda nya piloter och spanare in i verksamheten. I slutet av 2024(2023) var avtalsuppfyllnaden för piloter i FIG 66(76) %. Främst beror minskningen på att piloter gick över till SIG samt att medel från MSB för repetitionsutbildning ej erhöles i tillräcklig omfattning. FIG nyttjas idag av Länsstyrelser, Trafikverket, Svenska kraftnät, Strålsäkerhetsmyndigheten, Sjöfartsverket med flera. Dialog har också genomförts med ytterligare myndigheter för nyttjande av FIG.

I länen övas piloterna i de uppdrag som ska kunna utföras. Varje enskild pilot med avtal ska göra en årlig periodisk flygträning s.k. FFK-PFT. Det är en kvalitetssäkring att piloterna upprätthåller en hög nivå både i kompetens och flygsäkerhet. Under 2024(2023) erhöles medel från MSB motsvarande ca 40(50) % av det bedömda behovet. Mindre medel men samma behov. Detta påverkar på längre sikt flygsäkerheten och möjligheten att genomföra uppdrag för civila myndigheter samt intresset hos de enskilda medlemmarna.

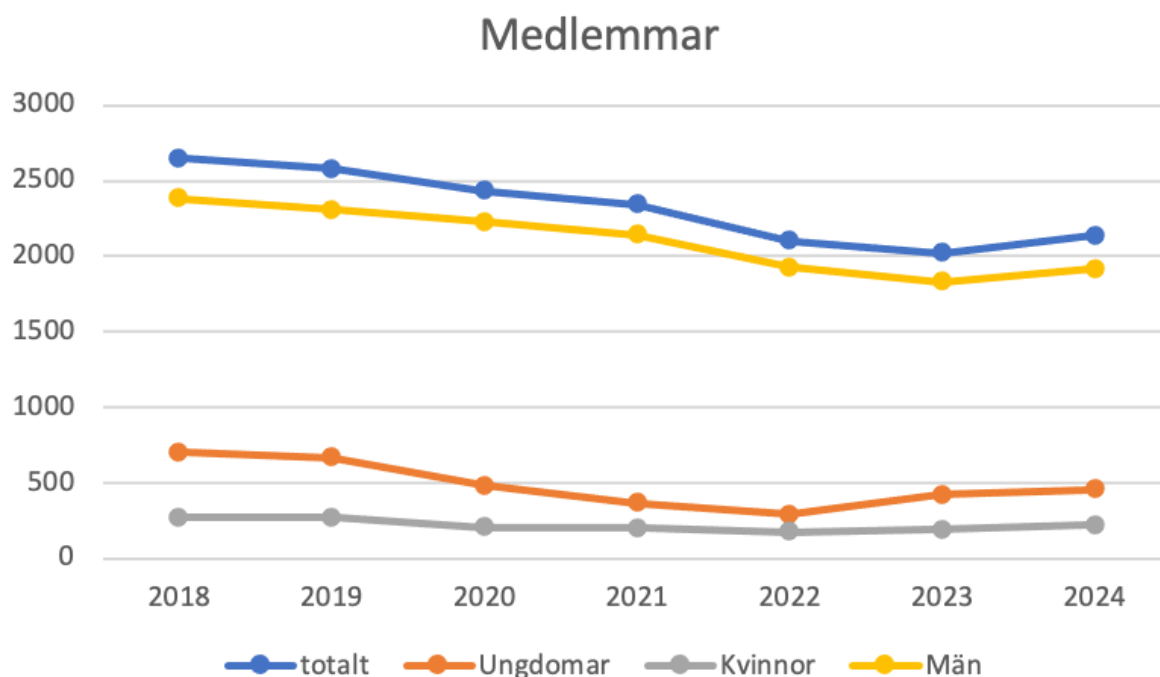
FFK har under året deltagit i SAR¹-uppdrag på olika platser i landet. FIG har stöttat Sjöfartsverkets sjöräddning, Trafikverket, Polisen samt även Missing People.

¹ SAR – Search and Rescue – eftersök över vatten.

Skogsbrandsbevakningen under året har genomförts i de län FFK ansvarar för. FFK har utfört totalt 550(625) timmar skogbrandbevakning i Uppsala, Jämtland samt Gotlands län på uppdrag av länsstyrelserna.

FFK fortsätter leverera underlag till lägesbild till myndigheter och kommuner vid flera händelser även under 2024.

Sedan pandemiåren har det skett en positiv utveckling gällande antal medlemmar. Totalt har medlemsantalet ökat med 5%. Det bedöms bero på två orsaker, till största del omvärldsläget samt också aktiviteter på sociala medier som skapar intresse.

Den 31 december 2024(2023) hade FFK 2138(2020) medlemmar, av vilka 221(188) är kvinnor och 456(420) är ungdomar. Genomsnittsåldern på en FFK-medlem är strax över 49 år.

Att erbjuda den enskilde medlemmen möjligheten att genom FFK bidra till samhällets bästa är en viktig rekryteringsgrund. Därför bedöms inriktningen mot att utveckla verksamheten i samarbete med uppdragsgivarna samt att säkerställa förmågor och resurser för höjd beredskap utgöra god grund för att behålla befintliga medlemmar och rekrytera nya.

UTBILDNING OCH ÖVNING

Under året genomfördes 116 planerade kurstillfällen med totalt 1038 kursdeltagare.

	Vuxen	Ungdom	Summa
Utbildningsplatser 2024(2023)	990(834)	194(284)	1184
Antal utbildade	860(666)	178(267)	1038
Antal genomförda kurstillfällen	95(70)	21(21)	116
Kabinfaktor (%)	86(80)	92(94)	

I dagsläget har vi en "kabinfaktor" dvs. antal anmälda elever som faktiskt kommer till kursstart på 86–92%. Det är en utmaning för FFK att 15% av vuxna elever trots bekräftelse av kursplats inte kommer till kursstart. Jämfört med 2023 har siffran med avhopp minskat vilket bedöms förändras av vidtagna åtgärder, främst informationsåtgärder. Det är dock fortsatt ett förbättringsområde. Problematiken delas med andra frivilligorganisationer. För ungdomar är bortfallet 8 % vilket bedöms godtagbart.

Den mest omfattande utbildningsaktiviteten som genomförs under ett verksamhetsår för FFK är den regionala samverkansutbildningen (RSU). Under 2024 genomfördes RSU:n under 5 dagar i slutet av maj på Mora flygplats. RSU:n genomförs i nära samverkan med Svenska kraftnät och Trafikverket. Länsstyrelsen Dalarna, elbolag, räddningstjänster, Bilkåren, Frivilliga automobilkåren, Frivilliga radioorganisationen samt Sjöräddningssällskapet deltar också. Interaktionen mellan deltagande organisationer tränas under utbildningen och säkerställer därmed den gemensamma förmågan att agera tillsammans. RSU bedöms vara den mest omfattande utbildningen i landet där myndigheter och frivilliga försvarsorganisationer tränar och utbildas tillsammans.

Under 2024 genomfördes fyra planerade GU-Flyg (Grundläggande flygutbildning FFK). Den ingår i utbildningsstegen som leder fram till en befattning i flyggrupp. Under året

genomfördes även fyra spanarutbildningar enligt FFK:s nya utbildningsstege mot befattning i flyggrupp.

Besättningsmedlemmar har utbildats i UWE (Under Water Escape) vid 11 tillfällen vilket är tydligt fler än tidigare år. UWE är ett flygoperativt krav för att få genomföra uppdrag.

Repetitionsutbildningen för både de civila och militära delarna inom FFK har bedrivits på regional nivå. Ett flertal övningar har genomförts i samverkan med andra aktörer. Under 2024 har möten genomförts med gruppchefer, chefpiloter samt länsflygchefer.

FFK har flygsäkerhetsansvaret inom ramen för EASA (internationellt flygregelverk) för den verksamhet som bedrivs. Flygsäkerheten bygger bland annat på FFK-PFT som gör att piloterna i flyggrupperna årligen vidmakthåller sin förmåga i precisionsnavigering, färdplanering, manövrar med mera med av FFK godkända flyglärare.

FFK samarbetar med MSB, Försvarmakten och andra uppdragsgivare för att uppnå gemensamma mål för utbildningsverksamheten. Utifrån kursutvärderingar och dialog med uppdragsgivarna bedöms att utbildningarna för verksamheterna HV-flyg, SIG, brandflyg och FIG håller god kvalitet och uppfyller de krav och mål som ställs.

UNGDOMSVERKSAMHET

Ungdomsutbildningen är en viktig del av FFK:s långsiktiga rekrytering. Den planerade verksamheten för 2024 låg i nivå med åren innan pandemin. Ungdomsverksamheten som till största del varit central har under året organiserats om till en större betoning på länsvis verksamhet. Under sommaren genomfördes två planerade ungdomsläger som beställts av Försvarmakten. I FFK fortsätter flera utbildade ungdomsmedlemmar att agera som spanare i ordinarie besättningar (krav genomförd utbildningsstege med godkänd spanarkurs och minst 18 år).

Lokala läger (civila) genomfördes på Långtora, Borås, Höganäs, Sjöbo, Stockholm, Falköping och i Västerås. Förutom läger arrangerades flygdagar, studiebesök och träffar.

Fler tjejer än tidigare söker sig till organisationen efter riktad marknadsföring i sociala medier.

FLYGSÄKERHET

Flygsäkerhetsläget för 2024 var gott under verksamhetsåret och där inga rapporter krävde någon extra uppmärksamhet. Positivt för 2024 var att antalet luftrumsintrång minskade och Safety Performance Index (SPI) gick ner och kan ses som en faktor av en aktiv information via medlemsutskick och information på olika möten som hölls under året.

Sedan 2017 verkar FFK enligt flygsäkerhetsmässiga villkor från Transportstyrelsen, senast uppdaterade i december 2023. Anpassning till dessa villkor är ett pågående arbete. Sedan 2018 har FFK utvecklat regelverk och manualer enligt tillämpliga delar av EU-förordning 965/2012 (DEL-ORO och DEL-SPO) och verksamheten bedrivs enligt handböcker godkända av Transportstyrelsen.

Samtliga händelserapporter som rapporteras in följs upp och erfarenheter från dessa återförs via månadsutskick och FFK Flygdags för att informera för att bibehålla och stärka flygsäkerheten. Under 2024 har internrevisioner genomförts av kårstaben på länsavdelningar och ytterligare är planerade för 2025 och 2026.

För att uppfylla krav /vidmakthålla piloternas kompetens genomförs årligen FFK-PFT (Periodisk Flygträning) med godkända instruktörer. Flygläroarsseminarium, både internt och externt utifrån EASA-regelverk genomfördes också där Länsflygchefer, chefpiloter och gruppchefer deltog för att vidmakthålla lärarkårens kunskap och kvalitetssäkra utbildningen.

EKONOMI

Årsomsättningen för 2024(2023) var cirka 37,9(36,4) Mkr. Den största delen av omsättningen är hyra av flygplan från främst flygklubbar i samband med uppdrag för utbildning, övning och skarpa insatser som t.ex. skogsbrandsbevakning samt sjöövervakning.

FFK bedömer att det organisations- och verksamhetsstöd som utbetalas årligen till FFK från MSB och FM för 2024 täcker ca 55% av de kostnaderna som stödet bör omfatta. Den främsta orsaken är att den flygoperativa verksamheten som genomförs kräver större administration än för övriga frivilliga försvarsorganisationer.

Det är viktigt att FFK får ersättning för att upprätthålla den operativa verksamheten. Mängden samt att vi har ett fullt eget ansvar för genomförande av operativa uppdrag skiljer oss de övriga frivilliga försvarsorganisationerna. Den modell som nyttjas för beräkning av organisationsstöd tar inte höjd för de krav som Transportstyrelsen ställer utifrån de internationella flygreglerna. Dessa ställer stora krav på FFK som flygoperatör kring ansvar, dokumentering och verksamhetsuppföljning där kontroll, struktur och rutin är grundläggande. Reglerna syftar främst till att säkerställa en god flygsäkerhet. FM har tillsammans med MSB presenterat ett förslag på ny modell för organisations- och verksamhetsstöd för regeringen. FFK gör bedömningen att utfallet av den nya modellen ger marginell ökning av stödet. Det innebär att ovanstående problembeskrivning kvarstår.

FLYGPLAN I VERKSAMHETEN

Tillgången till avtalade flygplan för FFK:s utbildnings-, övnings- och uppdragsverksamhet är på samma nivå som föregående år. Man kan fortsatt se en ökad trend att flygplan säljs till nya ägare ute i Europa. I Transportstyrelsens Flygsäkerhetsmässiga villkor för FFK krävs att alla flygplan som används i verksamheten ska ha fullgod teknisk service och underhåll i en så kallad "kontrollerad miljö".

För hyra av flygplan har FFK i huvudsak dispositionsavtal med flygklubbarna, men även med ett antal privata flygplansägare. FFK har avtal med 183 flygplan varav 124 flygplan uppnår standard för kontrollerad miljö och kan användas i uppdrag för myndigheter. FFK har i vissa län problem att finna flygplan som uppfyller kraven för uppdragsflyg. Det minskande antalet serviceorganisationer och verkstäder som finns tillgängliga i Sverige har stor påverkan på tillgången på flygplan. Även försämrade drivmedelstillgång påverkar verksamheten.

Trenden över flera år gällande antal tillgängliga flygplan är nedåtgående. FFK fortsätter att följa utvecklingen för att se hur det påverkar verksamheten och att identifiera möjliga behov av lösningar.

UTVECKLING

FFK fortsätter att utveckla och anpassa sin verksamhet. En av de tydligare anpassningarna är att verksamheten ska klara krigets krav. Detta är ett omfattande arbete som behöver göras tillsammans med uppdragsgivarna. Dialog med enskilda myndigheter ger behov av att uppdrag formuleras till myndigheterna för att säkerställa FFK:s förmågor för höjd beredskap. FFK skiljer sig åt mot andra frivilliga försvarsorganisationer där vi ansvarar för en flygande tjänst som nu också ska säkerställas för höjd beredskap. För civil sida påtalar FFK behov av att återinföra ett anpassat civilförsvarsflyg där tydlighet fanns för vem som skulle planera för vad.

Obemannade farkoster, UAV/RPAS

FFK ska vara en resurs i totalförsvaret som kan stödja samhället vid extra ordinära händelser samt vid höjd beredskap och krig. FFK:s huvudsakliga verksamhet handlar om att ge underlag för lägesbilder till uppdragsgivarna.

Av största betydelse är hur organisationen fortlöpande kan förändras för att bli mer anpassad till samhällsutvecklingen med förändrade behov. Omvärldsläget påverkar verksamheten inom Sverige och för detta måste FFK rusta sig. Obemannade farkoster/drönare (UAV/RPAS²) har blivit ett allt viktigare redskap inom flertal verksamhetsområden. Här ser FFK drönare (UAV/RPAS) som ett komplett tillägg till den övriga flygande verksamheten.

Obemannade farkoster, UAV/RPAS, är en möjlighet men också en utmaning. En av flera möjligheter för FFK att få nya uppdrag och inte minst introducera ungdomar och icke

² Unmanned Aerial Vehicle/Remotely Piloted Aerial System

flygande medlemmar i flygets värld utan att de behöver ha flygcertifikat. FFK har börjat att grundutbilda medlemmar till fjärrpiloter.

Operativt är dessa farkoster samtidigt en riskfaktor då vi rör oss i samma luftrum. Genom att vara med i utvecklingen av UAV/RPAS kan vi påverka framtidens UAV/RPAS-piloter att tänka flygsäkerhet och riskbedöma sina flygningar på ett bättre sätt än vad som görs idag.

Under 2024 har implementering gällande drönare (UAV/RPAS) i FFK:s interna manualverk fortgått. Under året kan noteras att FFK är den operatör i Sverige som har flest registrerade fjärrpiloter. Under 2024 har länsverksamheterna påbörjat verksamhet inom området och där tre län har en aktiv verksamhet. Styrelsens viljeinriktning, att FFK ska bli ledande inom den civila delen av totalförsvaret gällande drönare (UAV/RPAS), har under året fortsatt.

UTMANINGAR

Det säkerhetspolitiska omvärldsläget bedöms medför ett ökat behov av FFK:s tjänster. Det medför samtidigt en ökad vilja bland medlemmarna att vara med och bidra till samhällets säkerhet. FFK utvecklar sin verksamhet för att klara de krav som höjd beredskap och krig medför. FFK ska fortsatt leverera förmågor med hög kvalitet i fred, kris och krig. Utmaningen bedöms vara att efterfrågan kan bli större än tillgången vilket föranleder nya behov av åtgärder.

FFK får omfattande uppdrag, vilket tyder på stor tilltro till FFK:s verksamhet. Trots detta ligger tilldelning av uppdragsmedel för 2024 i princip på samma eller lägre nivå som tidigare. Detsamma gäller även organisations- och verksamhetsstöd. Utmaningen ligger i att skapa en stabil långsiktig grund för verksamheten som har ett längre perspektiv än ett till tre år. I det ligger behov av ett flygoperativt grunduppdrag är en av de viktigare åtgärderna. Ca 2/3 av FFK:s verksamhet relaterar till operativa tjänster och att bibehålla flygsäkerhet för dessa. Det skulle innebära att de omfattade tjänsterna som myndigheterna idag avropar kan säkerställas över tid.

För att fortsätta utveckla, anpassa och upprätthålla verksamheten med önskad tillgänglighet finns det ett flertal utmaningar som ligger utanför FFK:s rådighet. Utmaningarna för verksamheten är till del på sikt men också tydliga redan nu och behöver lyftas fram. Tillgång på bränsle, flygplan, radartäckning och flygplatser är områden som påverkar och utgör utmaningar. Inom kompetensområdet är återväxten med nya piloter, flygtekniker samt flyginstruktörer andra utmaningar för att upprätthålla FFK:s verksamhet. FFK:s ungdomsverksamhet bidrar dock tydligt till att skapa ett intresse för flyget och därmed en framtid med nya möjligheter. De läger och aktiviteter som genomförts under 2024 har varit mycket uppskattade och skapat förståelse för flygets tjusning.

FFK kan inte ensam lösa ovanstående utmaningar. Här krävs en ansträngning från såväl oss själva som våra uppdragsgivande myndigheter. Under 2024 har dialog genomförts med relevanta aktörer om gemensamma utmaningar för allmänflyget, exempelvis KSAK, AOPA Transportstyrelsen och intresseorganisationen Sveriges regionala flygplatser. FFK deltar också i Trafikverkets sektorssamverkan transporter, BTPOS, utifrån myndighetens sektorsansvar för beredskapsfrågor.

STYRELSENS SLUTORD

FFK styrelse vill framföra ett varmt tack till alla medlemmar och anställda för den insats som utförts under det gångna året.

Ett tack riktas även till familjemedlemmar som stödjer den flygintresserade FFK-medlemmen i sitt engagemang i FFK.

Vi lägger nu ännu ett intensivt och händelserikt år bakom oss. Vi kan känna oss nöjda och glädja oss åt att under 2024 vidareutvecklades verksamheten mot att stå ännu bättre rustad som en viktig del i det svenska totalförsvaret.

Det förtroende som FFK erhållit från Försvarmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Trafikverket, Svenska kraftnät, länsstyrelser och andra aktörer har stor betydelse för FFK:s utveckling som en del i det svenska totalförsvaret.

Styrelsen ser fram emot en fortsatt positiv utveckling med totalförsvaret och flygsäkerheten i främsta rummet.

Västerås

Datering framgår av den elektroniska signeringen

Roland Ekenberg
Ordförande

Hans Gerremo
Vice Ordförande

Joakim Svanfeldt
Ordförande FFK Ungdom

Jan-Olof Andersson

Magnus Träff

Peter Lovén

Bengt Torsek

Karin Nyström

Peter Falk